

ת"פ 58864/01/21 - מדינת ישראל-פמ"ד ע"י נגד חליל אבו סולב- בעצמו ע"י

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 58864-01-21 מדינת ישראל נ' אבו סולב

בפני כבוד השופט יובל ליבדרו
המאשימה:
נגד
הנאשם:
מדינת ישראל-פמ"ד ע"י ב"כ עו"ד חיים שויצר
חליל אבו סולב-בעצמו ע"י ב"כ עו"ד ליאור חיימוביץ'

גזר דין

מבוא

1. הנאשם הורשע על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן בשלישית (להלן: "כתב האישום") בעבירה של הצתה, עבירה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").
2. במסגרת ההסדר הצדדים לא הגיעו להסכמה עונשית, וזאת למעט ביחס לרכיב הפיצויים שלגביו הוסכם על פיצוי המתלונן בסך של 10,000 ₪ שיופקדו טרם שמיעת הטיעונים לעונש.
3. לאחר שהתקבלו מספר תסקירים של שירות המבחן הצדדים שבו לשוחח בניסיון להגיע להבנה עונשית, אולם ניסיון זה לא צלח במלואו. עם זאת, וכפי שיפורט להלן, לנוכח המפורט בתסקיר המשלים שהוגש הסכימה המאשימה כי במקרה זה יש לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, כך שבקעת המחלוקת בין הצדדים הצטמצמה בעיקרה לשאלת מידת החריגה ממתחם העונש ההולם - האם כדי 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות או שמא יש לאמץ את המלצת שירות המבחן במלואה, כפי שעותר ב"כ הנאשם, היינו כדי של"צ בהיקף נרחב בצירוף ענישה נלווית צופה פני עתיד.

כתב האישום

4. המתלונן הוא בעל רכב מסוג "סיטרואן ברלינג" (להלן: "הרכב"). במועד הרלוונטי לאירועים עבד המתלונן יחד עם עובדים נוספים בעסק למכירת חומרי בניין בבאר שבע (להלן: "העסק"). הנאשם עבד כשומר בעסק ומתוקף עבודתו התגורר במקום.

בין הנאשם למתלונן קיימת הכרות מוקדמת שטחית על רקע עבודתם בעסק. ביום 16.1.2021 בשעות

הצהריים הגיע המתלונן אל העסק והחנה את הרכב סמוך למתחם העצים של העסק. הנאשם שכעס על בעל העסק עקב סכסוך קודם וראה במתלונן כמעין נציגו פנה אל המתלונן ואמר לו שיוציא את העובדים מהמקום שכן בכוונו לשרוף את הרכב. המתלונן לא התייחס ברצינות לדברי הנאשם ונכנס לתוך העסק. כעבור זמן מה, סמוך לפני השעה 14:46, בזמן שהמתלונן היה בתוך העסק, ניגש הנאשם כשהוא תחת השפעת אלכוהול אל הרכב ושילח בו אש במזיד ככל הנראה בכך שהניח בקבוק וודקה ואשפה נוספת מתחת לגחון הקדמי של הרכב ואז הצית את הבקבוק ואת האשפה הנוספת. כתוצאה ממעשיו של הנאשם אחזה אש בקדמת הרכב והרכב החל לבעור. עובד נוסף בעסק שהבחין במעשיו של הנאשם הזעיק את המתלונן אשר החל לכבות את הדלקה באמצעות מטף. כתוצאה ממעשיו של הנאשם נגרמו נזקים למנוע הרכב ולחלקים נוספים ברכב.

תסקירים

5. בעניינו של הנאשם נדחו הדיונים מעת לעת בה בהתאם להמלצות שירות המבחן והתקבלו מספר תסקירים של שירות המבחן שעקבו אחר ההליך השיקומי שעבר הנאשם.

מהתסקיר (מיום 22.8.2021) עלה כי הנאשם כבן 46, גרוש ואב ל-2 ילדים ועבד כמאבטח בחנות לחומרי בניין. עוד עלה כי הנאשם גדל בסביבה משפחתית מורכבת, חבר לחברה שולית בגיל צעיר, ניהל אורח חיים שולי והתמכרותי, בעל דפוסים אלימים ואימפולסיביים המועצמים תחת השפעת חומרים ממכרים. שירות המבחן העריך כי כמענה לרמת הסיכון קיים צורך משמעותי לטיפול בתחום ההתמכרותי ושילוב הנאשם בקהילה טיפולית סגורה. לאחר שהנאשם הביע את הסכמתו הוא שולב בקהילת "אלפטאם" ביום 23.5.2012.

גורמי הטיפול מסרו כי הנאשם התקשה תחילה להשתלב בהליך הטיפולי ולהחשף אך לאחר פרק זמן מסוים הצליח ליצור קשר טיפולי, כי תפקודו בקהילה הוא חיובי, כי הוא מצליח לקיים את הנדרש ממנו. לאור תפקודו החיובי של הנאשם החליטו גורמי הטיפול כי הנאשם יעלה לשלב ב' בטיפול בו מתאפשר למטופלים לצאת לביקורים במקום מגוריהם. שירות המבחן המליץ על דחיית הדיון לצורך המשך מעקב אחרי שילובו של הנאשם בהליך הטיפולי.

לנוכח האמור, ומשהמאשימה הסכימה לבקשת שירות המבחן, נדחה הדיון.

מתסקיר נוסף (מיום 22.12.2021) עלה כי הנאשם פנה באופן יזום לשירות המבחן בטענה כי לאחר 7 חודשים של הליך טיפולי אינטנסיבי בו שיתף פעולה באופן מלא הוא חש שמיצה את ההליך הטיפולי בקהילה הסגורה והביע את רצונו לעבור להוסטל בהקדם גם לנוכח חובות שצבר.

ביחס לבקשה זו של הנאשם ציין שירות המבחן כי ההליך הטיפולי בקהילה סגורה כולל שלושה שלבים ונמשך שנה, כי הנאשם עתיד לעבור לשלב ג' בחודש פברואר 2022 ולסיים את שהותו ביום 23.5.2022, כי קיימת תכנית המשך שאינה חובה בתנאי הוסטל למשך 6 חודשים וכי כל מטופל מחויב להשלים את כל משך הטיפול ללא חריגים וללא קיצורי דרך.

באשר לנאשם התרשמו גורמי הטיפול כי הנאשם החל לשתף בתכנים עמוקים, כי הקשר הטיפולי הפך לחזק, כי קיבל תפקידים רבים ובכירים בקהילה וביצע אותם בהצלחה רבה, כי הוא מתחיל לבחון את דפוסיו

המכשילים באופן מעמיק ולבצע עבודה פנימית משמעותית, כי יכולתו להצליח בטיפול חייבת המשך שהותו בקהילה עד לסוף התקופה וכי בתום התקופה יומלץ טיפול המשך בהוסטל או שילובו ביחידה לטיפול בהתמכרויות באזור מגוריו.

שירות המבחן מסר כי שיתף את הנאשם בצורך להשלים את כל תקופת הטיפול וזה הביע את רצונו להמשיך את הטיפול בקהילה ולסיימה בצורה הטובה ביותר.

לאור האמור שירות המבחן מסר כי הנאשם נמצא בתקופה קריטית בתכנית ההליך הטיפולי וכי הם רואים חשיבות רבה בדחיית הדיון על לסיום תקופת התכנית הטיפולית.

בהתאם לכך הדיון נדחה פעם נוספת, גם כן בהסכמת המאשימה.

מתסקיר נוסף (מיום 12.4.2022) עלה כי הנאשם נצא בשלב ג' של הטיפול, כי הוא עובד בסופר מרקט וחוסך כסף, כי הביע שביעות רצון מעבודתו, כי הביע התרגשות מכך שהוא עתיד לסיים את ההליך הטיפולי בעוד כחודש, כי הוא מעוניין להשתלב במהרה בשוק העבודה וכי הוא מעוניין להתחיל ליישם את הכלים שרכש לשמירה על אורח חיים נורמטיבי ועל נקיונו.

מגורמי הטיפול עלה כי הנאשם מתפקד באופן יציב, כי הוא מגלה אחריות רצינות והתמדה, כי הוא מכבד את המסגרת ופועל על-פי דרישות המקום, כי הוא מצליח להיתרם מההליך הטיפולי, כי ביצע את התפקידים השונים שהוטלו עליו בקהילה בהצלחה רבה, כי הוא בעל כוחות פנימיים ומוטיבציה לניהול אורח חיים נורמטיבי. נמסר שהנאשם מביע צער, חרטה, בושה ואמפטיה כלפי המתלונן. נוכח שיתוף הפעולה המלא של הנאשם, המליצו גורמי הטיפול שהמשך הטיפול לאחר סיום שהותו בקהילה יהיה ביחידה להתמכרויות באזור מגוריו.

שירות המבחן מסר כי מאז האירוע לא נפתחו נגד הנאשם תיקים חדשים. שירות המבחן התרשם מההליך הטיפולי הארוך והאינטנסיבי המוצלח שעבר הנאשם והמליץ על דחייה נוספת של הדיון בטרם יגבש את המלצתו העונשית. דיון הטיעונים לעונש נדחה פעם נוספת, אף זו בהסכמת המאשימה שגם הסכימה לחזרת הנאשם למקום מגוריו.

מתסקיר נוסף (יום 24.5.2022) עלה כי הנאשם סיים את הטיפול בקהילה הטיפולית הסגורה בה שהה וכי למרות ההחלטה לאפשר לנאשם לחזור למקום מגוריו ולהשתלב שם ביחידה להתמכרויות ביקש הנאשם להמשיך את הטיפול בהוסטל של הקהילה וזאת לצורך עזרה בהסדר חובותיו וטיפול רפואי לו הוא נזקק. הנאשם הוסיף כי הוא חש שהוא נזקק להמשך ליווי לצורך קידום עצמו לפני שהוא מתחיל בחיים עצמאיים. שירות המבחן התרשם כי נוכח הקשר הארוך של הנאשם עם שירות המבחן והטיפול הממושך והאינטנסיבי שעבר צומצמה רמת הסיכון מהנאשם וכי כיום הוא בעל יכולת להביט באופן ביקורתי על דפוסי חייו המכשילים, כי הוא מגלה בטחון ואמון בגורמי תמיכה בחייו ובעיקר עם גורמי הטיפול השונים וכי הוא מגלה מוטיבציה כנה לשינוי אורחות חייו.

מתסקיר נוסף (מיום 6.7.2022) עלה כי לאחר סיום הטיפול בקהילה הסגורה המשך הנאשם את טיפולו

בהוסטל, כי הנאשם הפסיק לעבוד בסופרמקט לפני כחודש בשל בעיות בריאותיות, כי הוא מגלה פתיחות לרגשותיו, כי הוא משתף פעולה ונעזר בקבוצה ובצוות ויצר מקור תמיכה להמשך ניקיון, כי הוא מתמודד ביעילות במצבי כעס, פיתח אסרטיביות, בתפקודו בקהילה ובמשפחה ולמד לקחת אחריות אישית על מעשיו.

הנאשם שיתף כי הוא ממשיך את שהותו בהוסטל, כי הוא מרגיש נתרם מההליך הטיפולי, כי התחיל תהליך עם עורך דין להסדרת חובותיו וכי הוא שומר על ניקיון מסמים. לאור האמור שירות המבחן המליץ על דחיה נוספת של הדיון לצורך סיום ההליך הטיפולי בהוסטל וליווי הנאשם לאחר סיום ההליך הטיפולי במעבר לסביבת מגוריו או לחלופין לדירת בוגרים. לאחר קבלת תסקיר זה הדיון נדחה פעם נוספת.

מהתסקיר הסופי שהוגש (מיום 19.10.2022) עלה כי הנאשם המשיך לשמור על קשר רציף עם שירות המבחן, כי הוא משולב בקבוצות ובשיחות פרטניות, כי הוא שומר על ניקיון מסמים, כי הוא נתרם מההליך הטיפולי, כי הוא נעזר בגורמי הטיפול ובצוות המקצועי וכי נעזר בעורך דין להסדרת חובותיו.

מגורמי הטיפול עלה כי הנאשם מתקשה לעבוד בשל בעיות ברגלו, כי הופנה לביטוח לאומי לבדיקת זכאותו לקצבה, כי הוא אמור לסיים את שהותו בהוסטל בסוף החודש, כי הוא נמצא כיום בשלב של מעבר למגורי קבע עם משפחתו וכי הוא מתכוון להתחתן, כי הוא הופנה ליחידה להתמכרויות ברהט לבניית תכנית מעקב ומסירת בדיקות שתן מעקביות.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם עבר הליך טיפולי חיובי, כי הוא מביע מוטיבציה כנה לשינוי אורחות חייו וכי ביכולתו לשמור על ניקיונו.

שירות המבחן הוסיף כי נוכח מצוקתו הכלכלית, המחויבות לאמו ואחייניתו ובהיותו המפרנס העיקרי יציאתו לעבודה היא משמעותית והכרחית על מנת להפחית לחצים ולאפשר את המשך שיקומו.

לאור האמור המליץ שירות המבחן שלא להטיל על הנאשם עונש מאסר בפועל שעלול להביא לנסיגה בתפקודיו, התדרדרות במצבו הרגשי, תפגע ביכולתו לדאוג למשפחתו ולחשיפה מחודשת לחברה שולית. לנוכח נסיבותיו חייו של הנאשם, ההליך השיקומי שעבר ומאפייני אישיותו המליץ שירות המבחן שלא להטיל על הנאשם גם עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות חרף חומרת העבירה שעבר. שירות המבחן המליץ להטיל על הנאשם צו של"צ בהיקף של 250 שעות, מאסר מותנה והתחייבות כספית ולאפשר המשך של ההליך השיקומי. כן המליץ על העמדתו של הנאשם בצו מבחן למשך שנה במסגרתו ישולב ביחידה להתמכרויות ברהט.

טיעוני הצדדים

6. **המאשימה** עתרה כאמור לחרוג ממתחם העונש ההולם (אותו לא פירטה בטיעוניה) מטעמי שיקום ולהטיל על הנאשם עונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר על תנאי ופיצוי בסך ₪ 10,000 עליו הוסכם בהסדר הטיעון (פיצוי שכבר הופקד בקופת בית המשפט).

המאשימה טענה כי יש לדחות את ההמלצה העונשית של שירות המבחן לעונש של של"צ והפנתה לחומרת מעשיו של הנאשם, לנזק שנגרם, לפוטנציאל הנזק שעלול היה להיגרם ולצורך לתת ביטוי עונשי הרתעתי לחומרת מעשיו של הנאשם. בנוסף הפנתה המאשימה לעברו הפלילי של הנאשם.

המאשימה טענה כי היא רואה עין בעין עם שירות המבחן את ההליך השיקומי החיובי שעבר הנאשם ואת הצורך שלא לחשוף אותו לחברה שולית באמצעות הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריא אך טענה כי לנוכח חומרת העבירה לא ניתן להסתפק בצו של"צ כעתירת שירות המבחן. המאשימה טענה כי עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות, שלא ברף המקסימאלי, יאזן נכונה יותר את שיקולי ההרתעה והגמול עם שיקולי השיקום, גם בשים לב לתקופה בה היה נתון הנאשם במעצר של ממש. המאשימה הוסיפה כי מתסקיר שירות המבחן עולה שהנאשם עובד בעבודות מזדמנות, כך שעונש מאסר לריצוי בעבודות שירות לא עלול להביא לפגיעה תעסוקתית בנאשם.

7. **ב"כ הנאשם** עתר לאמץ את ההמלצה העונשית של שירות המבחן, היינו להטיל על הנאשם עונש של של"צ (וככל שיידרש אף בהיקף שעות רחב מזה שעליו הומלץ), מבחן, התחייבות להימנע מביצוע עבירה ומאסר מותנה. ב"כ הנאשם טען כי עמדת המאשימה ל-6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות נמצאת בתוך מתחם העונש ההולם את מקרה זה ואיננה משקפת סטייה ממנו לקולה. בעניין זה הוסיף, כי עמדת שירות המבחן לשל"צ לא משקפת אפוא סטייה משמעותית ממתחם העונש ההולם. לחלופין טען, כי במידה ובית המשפט יחליט להטיל על הנאשם עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות, נכון יהיה לנכות את ימי המעצר בהם שהה הנאשם מתקופת המאסר.

ב"כ הנאשם הפנה לנסיבות ביצוע העבירה, ובפרט לנסיבה הקשורה למידת הנזק שנגרם לרכב, וטען כי אלו לא נמצאות ברף החומרה הגבוהה. לטענתו, השילוב של נתון זה עם היקף הטיפול שעבר הנאשם ומשכו, הפגיעה בחירות שחוה עד עתה, הפיצוי המשמעותי ששילם מבעוד מועד וההמלצה העונשית של שירות המבחן אשר הסתייגה גם ממאסר בעבודות שירות בשל החשש לפגיעה כלכלית שבתורה תפגע בשיקום, מצדיק את עתירתו העונשית. ב"כ הנאשם התייחס לפסיקה אליה הפנתה המאשימה וצרף פסיקה מטעמו.

8. **הנאשם** מסר כי הוא מודה לבית המשפט על שליחתו להליך טיפולי, כי הוא עבר הליך טיפולי מקיף שכלל שנה בקהילה סגורה וחצי שנה בהוסטל. הנאשם הוסיף כי אף כיום הוא מטופל ביחידה להתמכרויות ברהט. הנאשם ביקש סליחה על העבירה שביצע.

דין והכרעה

9. סבורני כי מתחם העונש ההולם צריך לנוע בין 12 חודשי מאסר ל-36 חודשי מאסר. בקביעת מתחם זה התחשבתי בערכים המוגנים שנפגעו, במידת הפגיעה בהם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה והבוענישה הנוהגת, כפי שאפרט להן.

10. הסכנות שבבסיס עבירת ההצתה ידועות לכל בר בי רב. השילוב שבין יכולתה של האש לכלות כל שעומד בדרכה, הגזים רעילים המופצים, ההתפשטות המהירה, קלות הביצוע והקושי בהשתלטות על האש הוא שהופך את עבירת ההצתה לעבירה חמורה ומסוכנת. על פוטנציאל הסיכון שבעבירה זו נאמר בתלמוד הבבלי שאש **"כוח אחר מעורב בהן"** (בבלי, בבא קמא ג, ב), ונכתב בע"פ 1414/15 **מדינת ישראל נ' פדר** (פורסם בנבו, 15.4.2015) (להלן: "עניין פדר"), פסקה 9:

"עבירת ההצתה היא מהחמורות שבספר החוקים וזאת לאור הפוטנציאל ההרסני הטמון בה נוכח הסכנה הגלומה במעשה לגופו ולרכושו של אדם. בית משפט זה עמד, לא אחת, על חומרתה היתרה של העבירה שראשיתה ידוע אך כיצד תתפשט ומה יהיה היקפה, אין איש יודע, שכן מנהגה של האש להתפשט ללא שליטה, תוך שהיא זורה הרס רב בדרכה..."

וכך נכתב בע"פ 2356/17 **גרבי ואח' נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 29.6.20), פסקה 6:

"...המקרה דנן מוכיח את אשר נאמר פעמים רבות בפסיקה בנוגע לעבירת ההצתה: "מעשה הצתה ראשיתו ידועה, ואחריתו מי ישורנה"... "ראשיתה גפרור ואחריתה עלולה להיות שערי מוות...לא בכדי קבע המחוקק עונש חמור של עד 15 שנות מאסר לעבירת ההצתה. זאת, נוכח פוטנציאל הנזק המשמעותי שטמון בעבירה זו וחוסר היכולת לשלוט בתוצאותיה..."

11. במעשיו פגע הנאשם בערכים המוגנים של שמירה על קניינו של אדם, על שלום הציבור ובריאותו ועל הסדר הציבורי.

12. מידת הפגיעה בערכים המוגנים בענייננו אינה מבוטלת. הנאשם, בצוהריי היום, במקום שאיננו מבודד כי אם בסמוך לבית עסק שבו היו אנשים, כשהוא תחת השפעת אלכוהול, הניח בקבוק וודקה ואשפה נוספת מתחת לגחון הקדמי של רכב המתלונן ואז הצית את הבקבוק ואת האשפה הנוספת ושילח בו אש במזיד. האש אחזה בקדמת הרכב והרכב שהחל לבעור כובה באמצעות מטף על-ידי אחד העובדים שהבחין בכך. כתוצאה מכך נגרם נזק למנוע הרכב ולחלקים נוספים ברכב.

לצד זאת, ומבלי להקל ראש במעשיו של הנאשם, יש לתת את הדעת גם לכך שלרכב שהוצת לא נגרם נזק משמעותי ולא נגרם בסופו של יום נזק לנפש או לרכוש אחר.

13. ביחס לנסיבות ביצוע העבירה נתתי משקל לתכנון שקדם לביצוע העבירה; לנזק שנגרם לרכב; לפוטנציאל הנזק שעלול היה להיגרם לרכב ולסביבה בה חנה הרכב (מחסן עצים) לולא כובתה האש; לכך שהנאשם הצית רכב שחנה בסמיכות לבית עסק שבו היו אנשים, בצוהרי היום; לחלקו הבלעדי של הנאשם בביצוע העבירה ולסיבה שהביאה אותו לבצעה.

לצד זאת, נתתי משקל לכך שמעשה העבירה כוון כלפי רכוש ולא כלפי בני אדם, מה שצמצם את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; לכך שהנאשם הזהיר המתלונן מבעוד מועד להרחיק אנשים מהמקום ולכך שהנזק שנגרם

לרכוש אף הוא לא היה כאמור משמעותי שכן הרכב כובה על אתר על-ידי המתלונן.

14. ביחס לענישה הנוהגת ראוי לציין כי עבירת ההצתה כוללת שתי חלופות. החלופה הראשונה מתייחסת להצתה במזיד "סתם" כשהעונש המרבי שנקבע לצדה עומד על 15 שנות מאסר ואילו החלופה השנייה מתייחסת להצתה במטרה לפגוע ברכוש ציבורי או בבני אדם כשהעונש המירבי שנקבע לצדה עומד על 20 שנות מאסר. בענייננו הורשע הנאשם בחלופה הקלה יותר של ביצוע העבירה. בע"פ 4036/13 **אמארה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 5.10.2014), פסקה 6 התייחס בית המשפט העליון למדרגי ביניים של חומרת העבירה (מעבר למדרג הנ"ל של החלופות שבסעיף 448(א) רישא וסיפא) שיש בהם כדי להסביר את מנעד הענישה הרחב בעבירה זו:

"בתוך מדרג זה ניתן להצביע על מדרגי ביניים של חומרה, מה שיכול להסביר את הסיבה לכך שהענישה הנלווית לעבירת ההצתה אינה אחידה ונעה על סקאלה רחבה...הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמיידית של אדם, מה שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; הצתה שגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך (מחשבה פלילית של פיזיות); והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש כמו במקרה דנן. מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בין נסיבות שונות לחומרה או לקולא, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו תחת סיכון של פגיעה".

בענייננו חומרת המעשים באה לידי ביטוי בכך שהצתת הרכב עלולה הייתה להביא להתפשטות האש ולפגיעה ברכוש אחר בשים לב לכך שהרכב שהוצת חנה ליד מחסן עצים. במידה רחוקה מעשיו של הנאשם הקימו סכנה גם לאנשים שהיו בעסק הסמוך. מאידך, שמנסיבות ביצוע העבירה לא עולה כוונה לפגוע בגוף ובנפש, לא הייתה נוכחות קרובה ומיידית של אדם ואף היקף הנזק שנגרם בפועל כתוצאה מההצתה הוא לא משמעותי. לנוכח האמור, סבורני כי חומרת המעשים לא נמצאת במדרג הגבוה.

15. מנעד הענישה בעבירה בכגון דא הוא רחב והיא תלויה נסיבות ה"עושה" לרבות גילו, עברו הפלילי, נסיבותיו האישיות, מצבו הנפשי והשתלבותו בהליכי שיקום, כמו גם בנסיבות ה"מעשה" לרבות אופי המקום שהוצת (מקום הומה אדם או שטח פתוח), היקף הנזק שנגרם, שאלת השימוש בחומרי בערה, הנזק שנגרם, פוטנציאל הנזק והסיכון לבני אדם, המניע לביצוע העבירה (אידיאולוגי, רומנטי, סכסוך עסקי וכו') התכנון שקדם לביצוע העבירה וכיוצ"ב נסיבות המשפיעות על מידת החומרה. יחד עם האמור, ככלל הענישה בעבירה זו תכלול רכיב של מאסר בפועל (ראו למשל ע"פ 8659/13 **אלמליח נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו, 14.5.2014], פסקה 13 וההפניות שם).

בע"פ 6463/11 **ברדוגו נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 5.6.2012) דחה בית המשפט העליון את ערעורו עמוד 7

של נאשם שהורשע בהצתת הרכב של אביה של חברתו לשעבר לאחר שזו נפרדה ממנו. כתוצאה ממעשיו נשרפו שני רכבים נוספים. בנוסף הנאשם צירף שני תיקים של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות והפרת הוראה חוקית. בית המשפט העליון הותיר על כנו עונש של 40 חודשי מאסר;

בע"פ 5435/17 **נפתלי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 7.4.2019) קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של הצתת רכב המונית של המתלונן במגרש חניה של מרכז מסחרי על רקע סכסוך רומנטי באמצעות חומר בערה וגרם לו נזק רב והעמיד את עונשו על 10 חודשי מאסר חלף עונש של 16 חודשי מאסר (באמצעות חפיפת עונש מאסר מותנה) וזאת משיקולי בריאות ושיקום;

בת"פ (מחוזי-ב"ש) 8113/09 **מדינת ישראל נ' אבולקימה** (פורסם בנבו, 24.4.2013) גזר בית המשפט עונש של 18 חודשי מאסר לאחר שמיעת ראיות על נאשם שהורשע בעבירות של סחיטה באיומים של דודתו ובהצתה של רכבה וגרם לנזק בסך 16,500 ₪. במקרה זה הנאשם ביקש מדודתו כסף ומשזו סירבה חטף שרשרת מצווארה והצית את רכבה;

כזכור, לנוכח ההליך השיקומי שעבר הנאשם סברה **המאשימה** שיש לחרוג ממתחם העונש ההולם אך זאת כדי הטלת מאסר לריצוי בעבודות שירות. לתמיכה בעמדתה הפנתה לע"פ 6418/21 **סלהוב נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 16.1.2022) בו קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירת הצתה וזאת בשל המשך התקדמותו בהליך הטיפולי מאז שנגזר דינו בבית המשפט המחוזי והעמיד את עונשו על 9 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות חלף 15 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי. במקרה זה הצית הנאשם את רכבו של המתלונן באמצעות דלק ששפך על הרכב. כתוצאה מהמעשה נשרף רכבו של המתלונן.

ב"כ הנאשם עתר כאמור לאמץ את המלצת שירות המבחן להטיל על הנאשם עונש של של"צ. עונש זה בעבירת הצתה הוא אמנם חריג אך ישנם מקרים בהם הוחלט להסתפק בו, או אף בענישה שלא כוללת של"צ מטעמי שיקום.

כך למשל הפנה לת"פ (מחוזי חיפה) 55558-03-19 **מדינת ישראל נ' פלוני** (פורסם ב"פסקדין", 11.4.2021) בו גזר בית המשפט המחוזי על נאשם שהורשע בשתי עבירות הצתה על רקע סכסוך בינו לעורך דינו עונש של צו של"צ וצו מבחן בשל שיקולי שיקום. במקרה זה הצית הנאשם, בן 75, ללא עבר פלילי את מעלית הבניין במקרה אחד ובמקרה אחר את דלת הכניסה של משרדו של עורך דינו;

לת"פ (מחוזי-ב"ש) 21013-06-15 **מדינת ישראל נ' ש' י'** (פורסם ב"פסקדין", 26.9.2016) בו גזר בית המשפט המחוזי על נאשם שהורשע בעבירה של הצתת מרפסת של מועדון באילת לאחר שהמאבטחים לא אפשרו לו להיכנס אליו באמצעות השלכת קרטון בוער עונש של צו של"צ בהיקף של 250 שעות בשל הליך שיקומי מוצלח;

לת"פ (מחוזי-ת"א) 24812-01-13 **מדינת ישראל נ' קוקליה** (פורסם בנבו, 10.6.2014) בו גזר בית המשפט המחוזי בהסכמת המאשימה על נאשם שהורשע בהצתת דלת של "פאב" לאחר שסולק מהמקום עונש של צו של"צ בהיקף של 150 שעות, מאסר מותנה וצו מבחן בשל שיקולי שיקום;

לת"פ (מחוזי-ת"א) 26601-02-13 **מדינת ישראל נ' אבוהרון** (פורסם בנבו, 1.1.2015) בו גזר בית המשפט המחוזי על נאשמת שהורשעה על פי הודאתה בעבירה של הצתת מועדון באמצעות חומר בערה וגרמה לו נזק על רקע סכסוך בינה לבין שותפה למועדון צו של"צ וצו מבחן בטעמי שיקום. בית המשפט המחוזי קבע במקרה זה מתחם עונש הולם שנע בין 24 ל-48 חודשי מאסר. בדומה לענייננו גם במקרה זה חזרה בה המאשימה מעתירתה להטיל על הנאשמת עונש מאחורי סורג ובריח ועתרה נוכח ההליך השיקומי שעברה הנאשמת להטיל עליה עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות.

בנוסף אפנה למקרה דומה שנדון על-ידי מותב זה בת"פ (מחוזי-ב"ש) 51134-02-20 **מדינת ישראל נ' פרדו** (פורסם בנבו, 9.6.2022) בו נגזר על נאשם שהורשע בעבירה של הצתת רכב עונש של צו של"צ בהיקף של 250 שעות בשל הליך שיקומי מוצלח שעבר הנאשם.

חריגה ממתחם העונש ההולם

16. שני הצדדים מסכימים כי במקרה זה ראוי לחרוג ממתחם העונש ההולם לקולה נוכח ההליך השיקומי המוצלח שעבר הנאשם. עמדה זו מקובלת עלי. לא ניתן להתעלם מהליך השיקום הארוך, המשמעותי והמוצלח שעבר הנאשם ושעודנו עובר. סבורני כי לנוכח השילוב שבין נסיבות המקרה, אופי ההליך השיקומי שעבר הנאשם, שכלל גמילה תוך השתתפות בקבוצות טיפול שונות על-פני תקופה ארוכה, המאמץ לשיקום הכלכלי, לצד התובנות בדבר חומרת המעשים, הבעת החרטה והמוטיבציה להמשיך בדרך זאת, יחד עם ההמלצה החמה של הגורם הטיפולי, יש לבכר בענייננו את שיקולי השיקום.

בע"פ 6637/17 **קרנדל נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 18.4.2018), פסקה 25 (להלן: "עניין קרנדל") התייחס בית המשפט העליון לכך שיש להוכיח שינוי גישה ממשי אצל הנאשם לצד קיומן של אינדקציות ממשיות לשיקום לצורך חריגה ממתחם העונש ההולם:

"ניתן לציין ששילוב בין שינוי מהותי בהתייחסות הרגשית לאירוע העבירה המתבטא בנטילת אחריות, כפרה והבעת אמפתיה לנפגעי העבירה לבין אינדיקציות אובייקטיביות לקיומו של תהליך שיקומי-טיפולי מוצלח וחזרה לדרך הישר, עשוי להצביע על "סיכוי של ממש לשיקום" כלשונו של סעיף 40ד(א). דברים אלה זוכים למשנה חיזוק מקום בו מדובר באדם צעיר נעדר

עבר פלילי."

לנוכח המפורט בתסקירי שירות המבחן, נראה כי גם אצל הנאשם התקיים השילוב שבין שינוי מהותי בהתייחסות לעבירה לבין קיומן של אינדיקציות אובייקטיביות לקיומו של הליך שיקומי מוצלח וחזרה לדרך הישר.

17. באשר למחלוקת שבין הצדדים ביחס למידת החריגה ממתחם העונש ההולם דעתי היא כי יש לבכר את עמדת ב"כ הנאשם, אף שעמדת המאשימה לגיטימית גם כן, וודאי כאשר מדובר בנאשם שלו עבר פלילי (הגם שזה התיישן) וכאשר שיקולי ההלימה והגמול נדרשים גם כן.

בדומה להמלצת שירות המבחן, סבורני כי לנוכח נסיבותיו של המקרה שכאמור אינן נמצאות ברף החומרה הגבוה של עבירה זו, ולנוכח ההליך הטיפולי הארוך והמוצלח של הנאשם, בחירתו להמשיך בהליך השיקומי ולשהות בהוסטל לאחר ההליך הטיפולי בקהילה סגורה בנסייון למצות את ההליך השיקומי מה שמעיד על מידת הכנות והרצינות של הנאשם לשקם את חייו, הניקיון שלו, מחוייבותו המשפחתית ומצבו הכלכלי, ראוי במקרה זה להטיל על הנאשם עונש חינוכי בדמות צו של"צ שיאפשר המשך של ההליך השיקומי. שירות המבחן ציין כי: **"על אף חומרת העבירות אנו שקלנו להמליץ על ענישה במסגרת עבודות שירות, אך לאור נסיבות חייו, מאפייניו אישיותו, ההליך השיקומי הארוך שעבר, המוטיבציה שמביע לניהול אורח חיים נורמטיבי והכוחות שמגלה, אני נמנעם מהמלצה על ענישה זו. על כן אנו נמליץ על צו של"צ בהיקף נרחב של 250 שעות. אנו סבורים כי עונש של של"צ שיוטל על חליל, יהווה עבורו עונש חינוכי, עונש שיש בו בכדי להקטין סיכון להישנות ביצוע עבירות, וזאת באמצעות תרומה לחברה..."**

בעניין קרנדל התייחס בית המשפט העליון לצורך להטיל עונש אשר לא יפגע בהליך השיקום, מקום בו מצא בית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם: **"יש להקפיד על כך שהבחירה בעונש לא תפגע באופן ממשי בסיכויי השיקום"** (מתוך חוות דעת השופטת ד' ברק-ארז, פסקה 22).

לנוכח הבהרת שירות המבחן, הגעתי לכלל מסקנה כי עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות אכן עלול לעצור את המשך ההליך השיקומי דווקא בשלב שבו הנאשם חוזר לסביבתו והדבר עלול להוביל לנסיגה בהליך שיקומו במישור התעסוקתי-כלכלי, במישור המשפחתי ואף חלילה בחזרה לשימוש בחומרים ממכרים, ובכך יצא שכרנו (הנאשם ומשפחתו, גורמי הטיפול ואף החברה כולה) בהפסדנו.

לנוכח האמור, מצאתי במקרה חריג זה להסתפק בענישה של של"צ בהיקף משמעותי.

ברי כי תמיכה בתוצאה חריגה זו מצאתי גם בפגיעה בחירות שספג הנאשם עד כה במעצר של ממש ובתנאים מגבילים ובאחריות שנטל על מעשיו למן הרגע הראשון שכללה אף הסכמה לפצות את המתלונן באופן משמעותי מבעוד מועד.

נתתי כמובן משקל גם להמלצת שירות המבחן, שהוא גורם טיפולי מקצועי בלתי תלוי.

18. לאור כל האמור לעיל אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים מהיום, שהנאשם לא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג פשע.
- ב. 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים מהיום, שהנאשם לא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג עוון, למעט עבירה של החזקת נכס החשוד כגנוב.
- ג. צו של"צ בהיקף של 250 שעות. שירות המבחן יגיש תכנית השל"צ בתוך 30 יום ואאשרה ללא צורך בדיון נוסף.
- ד. צו מבחן למשך שנה. על הנאשם להמשיך ההליך הטיפולי בהתאם להנחיית שירות המבחן.
הובהרה לנאשם חשיבות שיתוף הפעולה במבחן ובשל"צ ונפקות חוסר שיתוף פעולה.
- ה. פיצוי בסך של 10,000 ₪ למתלונן. בהתאם להבהרת הצדדים הנאשם כבר הפקיד את סכום הפיצוי כך שאין צורך בתשלום נוסף.

העתק מגזר הדין יועבר לשירות המבחן.

ו.

ז. 54678313

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום.

ניתן היום, ג' סיוון תשפ"ג, 23 מאי 2023, במעמד הצדדים.